

معلمی، محور توسعه

احمد رضا عرابی

می‌زند. بچه‌ها مجذوبش هستند و بالاترین نمره را در آزمون نهایی کسب می‌کنند. در هنگام تدریس، ماه گذشته، به خاطر دارم که از کلاس کناری به ناگاه صدای جیغ و فریاد دانش‌آموزان برخاست فکر کردم که اتفاقی افتاده است با دانش‌آموزان به کلاسشان رفتیم و مشاهده کردیم که برای دبیر ریاضی‌شان جشن تولد گرفته‌اند. دانش‌آموزان این کلاس با وجود آنکه اختلاف سنی زیادی با این دبیر دارند ولی او و درسش را با تمام وجود دوست دارند زیرا با دبیری، درس و کلاس را طی می‌کنند که اهل تعامل و گفت‌وگو است، پای درد دلشان می‌نشیند و صحبت‌هایشان را با روی باز می‌شنود. در واقع این هنر دبیر است که چگونه و با چه ترفندهایی این طفل گریز را که امروزه تمام وسایل از فضای حقیقی گرفته تا مجازی برای گریزش فراهم است با رغبت به کلاس آورد. به‌نظر می‌رسد علاوه بر جذب دانش‌آموز روش درستی نیز برای تدریس باید فراهم کرد و در درس فیزیک دست‌ها بازتر است به‌عنوان مثال اگر شروع تدریس با انجام یک آزمایش ساده باشد می‌تواند توجه تمام کلاس را به خود جلب کند. از طرف دیگر همه دانش‌آموزان را نباید در آموزش با یک چشم دید زیرا هر انسان، دنیایی منحصر به فرد است. اگر پرورش دانه لوبیا و گندم با هم تفاوت دارد چرا در مورد انسان‌ها که شاهکار عظیم آفرینش هستند این قاعده برقرار نباشد. شناخت دانش‌آموز و تعیین تکالیف بر اساس استعدادها و بسیار مهم است. خالی از لطف نخواهد بود برایتان خاطره‌ای را

آموزش معلم‌محور که سر کلاس فقط دبیر متکلم وحده باشد و از کلاس هیچ صدایی به اعتراض یا سؤال برنخیزد و غالب دانش‌آموزان یا به تخته نگاه می‌کنند و یا در حال یادداشت کردن هستند و مراقب اند که درست یا جا پای دبیر نهند گرچه در گذشته بسیار مطلوب بود ولی امروزه نه مطلوبست و نه کارگشا و از نظر اجتماعی نیز باعث توسعه پایدار نمی‌شود. سال‌هاست که دو کارخانه بزرگ ما در حال ساخت اتومبیل هستند و حتی به چند کشور هم صادر می‌کنند ولی آیا فرهنگ رانندگی در کشور ما اصلاح شده است؟ چرا آمار تصادفات و در نتیجه کشته و مجروحان مربوط به آن، این همه بالاست. چرا تحمل چند ثانیه رعایت حق تقدم را نداریم؟ به‌نظر می‌رسد این مشکلات و مسائل مشابه آن ریشه در آموزش دارد. گویا به ما آموزش تعامل با دیگران داده نشده است. دمیدن روح خلاقیت علمی و عقلانیت اجتماعی تنها از مسیر گفت‌وگو میسر است. به عبارت دیگر آموزش باید تعامل‌محور باشد. دانش‌آموز باید درگیر تمام مسائل کلاسش باشد و معلم تنها به عنوان راهنما و مربی در کنارش ایستاده باشد. به کلاسی که دبیر بیشتر از دانش‌آموزان سخن می‌گوید باید با دیده شک و تردید نگریست. البته امروزه تا حد زیادی تعامل با دانش‌آموز در مدارس توسط دبیران با تجربه رعایت می‌شود. دبیر دین و زندگی را می‌شناسم که دین را روی تیر دروازه می‌گذارد و با دانش‌آموزان به فوتبال می‌ایستد و هنگام پاس دادن بچه‌ها را با اسم کوچک صدا

و همیشه نیاز به آزمایشگاه مجهز نیست. به سایت معرفی شده در این مقاله سر بزنید و تلاش اساتید هندی را در این زمینه مشاهده کنید که الگوی بسیار خوبی برای بسط علم، خصوصاً در مناطق محروم خواهد بود. ترغیب دانش‌آموزان به ساخت این وسایل بسیار اهمیت دارد. گرچه این دوست عزیزمان را از نزدیک می‌شناسم و می‌دانم که در کلاس درس خود آزمایش‌ها و ابداعات زیادی برای تدریس دارد. لطفاً شما نیز تجربیات خود را برایمان ارسال دارید. به مقاله آزمایش مفهوم استحکام با خلاقیت دانش‌آموزان در بافتن نیز نگاهی بیاندازید و مشاهده کنید که دانش‌آموزان دبیرستانی در شهر بیجار چگونه در یک آزمایشگاه غیر مجهز با وسایلی ساده به آزمایش می‌پردازند و در کنار دبیرشان فرایند تدریس را پیش می‌برند. سعی بر این است که دو کار را در هر شماره انجام دهیم. یکی معرفی دانشمندان ایرانی - اسلامی است که به معرفی کارهایشان خواهیم پرداخت تا جوانان عزیز پی به گذشته افتخارآمیز خود ببرند و در این شماره به کارهای این‌هشتم پرداخته‌ایم و زحمت این کار را بر دوش استاد عزیزم آقای معتمدی گذاشته‌ایم و دیگر معرفی کارها و مقالاتی است که در گوشه و کنار دنیا توسط محققان ایرانی در حال انجام است و در این مجله به ارائه مقاله جالب مرداب نظریه ریسمان دکتر وفا پرداخته‌ایم. امید داریم که خداوند متعال عنایت فرماید و ما را در خدمت‌رسانی هر چه بیشتر یاری فرماید. موفق باشید

ذکر کنم از ضعیف‌ترین دانش‌آموزم در کلاس یازدهم که هیچ دل به درس نمی‌داد و با آموزش کلاسی هماهنگی نداشت. یک‌روز خودش پیشنهاد داد که اگر امکان دارد برای فصل اول کتاب یک کلیپ آموزشی بسازد با اکراه پذیرفتم ولی هنگامی که کلیپ ۴/۵ دقیقه‌ای را در کلاس درس به نمایش گذاشت به همراه بقیه کلاس مبهوت کار انجام شده بودیم. خودش می‌گفت حدود شش ساعت وقت گذاشته و چندین بار برای نمایش مفاهیم، درس را مرور کرده است و من به فکر فرو رفتم که انسان موجودی ناشناخته با استعدادی بی‌نهایت در کار است که صدا البته باید هدایت شود.

به همکاران عزیزم توصیه می‌کنم منتظر توسعه از بالا نباشید، توسعه از پایین شروع می‌شود. تغییرات بزرگ از جاهای کوچک شروع می‌شود از کلاس درس باید توسعه را آغاز کنیم. اگر دانش‌آموزی که پرورش می‌دهید دارای روح پرسشگری در علم باشد فرایند توسعه پایدار کلید خورده است. سعی ما در این مجله همین است و در همین راستا همواره از دوستان طلب همکاری و مساعدت داریم. مقالات جالبی از دبیران و اساتید محترم دریافت کردیم که جای بسی تشکر دارد. در کتاب‌های درسی فیزیک آزمایش‌های بسیار ساده و جالبی وجود دارد که می‌تواند منشأ تولید مقالات متعددی باشد. به عنوان مثال در مقاله فیزیک با دست خالی همکارمان نشان می‌دهد که با چه وسایلی کم هزینه‌ای می‌توان آزمایش‌های ساده و ارزانی را انجام داد